

Hizkuntza-aurreiritziak , jarrerak eta jokaerak

EUSKARAREN IKASKUNTZAREKIKO AURREIRITZIAK

JUAN CARLOS MORENO
CABRERA

Universidad Autónoma de Madrid

Hizkuntza-aurreiritzi mota nagusienak

1. Hizkuntza zailtasunari buruzko aurreiritziak
2. Hizkuntza ikasketarekiko aurreiritziak.
3. Ahozko eta idatzizko hizkuntzei buruzko aurreiritziak.
4. Elebitasunari buruzko aurreiritziak.
5. Euskararekiko aurreiritziak.

Hizkuntza zailtasunari buruzko aurreiritziak

- Beste hizkuntzak baino zenbait hizkuntza zailagoak dira.
- ...baina munduko hizkuntza guztiak konplexutasunaren ikuspuntutik gutxi gora-behera berdinak direla frogatu du gaurko hizkuntzalaritzak.
- Bi faktore nagusi :
 - Hizkuntza guztiak derrigorrez gizonaren psiko-fisiologiko berezkotasunei egokitzen behar zaizkie.
 - hizkuntza natural guztiak ikasgarriak behar zaizkie umeei.

Hizkuntza zailtasunari buruzko aurreiritziak

- Aurreiritzi hau bigarren hizkuntza ikastearekin lotuta dagoela dirudi.
- Itxurazko zailtasun hau ama hizkuntzatiko urruntasun tipologikoaren menpean dago .
 - Gaztelera dakitenei germaniera baino italiera errazagoa izango zaie.
 - Germanieraz hitz egiten dutenei gaztelera baino neerlandera errazagoa izango zaie.
 - Gipuzkera hitz egiten dutenei germaniera baino bizkaiera errazagoa izango zaie.

Ondorioak

- Ezin dugu esan hizkuntzak zailak edo errazak direnik modu absolutuan.
- Zailtasuna ez da ezaugarri linguistiko bat. Hizkuntza zailtasuna edo erraztasuna hiztunen hizkuntzei buruzko iritziekin lotuta daude.
- Hizkuntza zailtasuna definitzeko, kontuan hartu behar ditugu hiztunen hizkuntza gaitasuna eta hiztunen beste hizkuntzei buruzko iritziak.

Hizkuntzalari baten iritzia

- “The morale of this story is that there is no way to define complexity without being specific about to **whom** a language is or is not complex. In other words complexity is not a simple predicate attributable to language but a relation between two entities: a language and someone who evaluates the language.”
- Ch. W. Kusters *Linguistic complexity. The Influence of Social Change on Verbal Inflection*, Utrecht: LOT, 2003: 6

Ondorioak

- Ez dago biderik konplexutasuna definitzeko **nori** hizkuntza bat korapilatsua zaion esan gabe.
- Konplexutasuna erlazio bat da bi izaki ezberdinen artean: hizkuntza bat eta hizkuntzari buruzko iritziak eman dituenak.

Hizkuntza ikasketarekiko aurreiritziak

- Hizkuntzak beste ikasgai bezala ikasi behar dira.
- Aurreiritzi hau ezabatzeko kontuan behar ditugu hurrengo hausnarketak:
 - Hizkuntza-ikasketa ez da ikasgai arrunta, fisika edo matematika bezala.
 - Hizkuntzak bizimodu sozialak dira, eguneroko pertsona arteko jokaerak baitira.
 - Hizkuntza bat bereganatzeko, gure hizkuntza jokaera aldatu behar dugu. Gramatika gaitasuna ez da nahikoa hau lortzeko.

Ahozko eta idatzizko hizkuntzei buruzko aurreiritziak

- Askok sinesten du....
- ...idatzizko hizkuntzak ahozko hizkuntzak baino aurreratu daudela.
- ...ahozko hizkuntza, dagokion idatzizko hizkuntzaren agerpen akastuna dela.
- ...idatzi dugun moduan hitz egin behar dugula, ongi hitz egiteko.

Ahozko eta idatzizko hizkuntzei buruzko aurreiritziak

- Hizkuntzalaritzaren ikuspuntutik...
 - ...idatzizko hizkuntzak ez dira hizkuntza naturalak.
 - ...ez dira umeei naturalki eskuratu diren hizkuntzak.
 - Idatzizko hizkuntzak eskolan ikasten behar dira. Ezin dira naturalki ikasi.
- Horregatik, sarritan “adituek” esaten dute jendeak gaizki hitz egiten duela .

Ahozko eta idatzizko hizkuntzei buruzko aurreiritziak

- Idatzizko hizkuntzak zailak eta errazak izan dakizkieke ikasi dituztenei.
- Zenbat eta hizkuntza naturaletik urrutiago diren, orduan eta zailagoak dira idatzizko hizkuntzak.
- Adibidez, sanskrito edo latinera klasikoa hizkuntza zailak dira. Hizkuntza hauek eskolan edo unibertsitatean neke handiz ikasten behar dira.
- Hizkuntza hauek inori ez zaizkio jaiotzizkoak, haurrek naturalki eskuratu ezin baitituzte.

Ahozko eta idatzizko hizkuntzei buruzko aurreiritziak

- Sarritan, idatzizko hizkuntzak ahozko hizkuntzetan oinarrituta daude.
- Idatzizko hizkuntza bat sortzeko, dagokion ahozko hizkuntza puntu batzuk aldatzen dira. Aldaketa hauek erabiltzen ohi dira hizkuntza estandarra lortzeko.
- Horregatik esan daiteke hizkuntza estandarra “landutako hizkuntza” mota bat dela.
- Landutako hizkuntza hau komunikabideetan erabiltzen den hizkuntza da.

Landutako hizkuntzak

- Hizkuntza hauek ez dira hizkuntza naturalak.
- Lehen esan moduan , hizkuntza hauek hizkuntza naturaletan oinarrituta daude.
- Baina landutako hizkuntzez idazteko eta hitz egiteko nekez ikasi egin behar dugu, hizkuntzak artifizialak baitira..

Adibide bat

- “Albisteen kontakizuna egiteko EiTb Euskal Irrati Telebistan landutako hizkuntza-irizpideak erabili.com-en kontsultatu ahal dira. EiTbko kazetariak hizkuntzalariei egindako kontsultak mota askotakoak dira: terminologiko, ahoskera eta gramatika dagokienak.”
- ...baina beren ama hizkuntza hitz egiten dutenean, euskaldunek, zorionez, ez dute hizkuntzalariei kontsultatu behar.

Elebitasunari buruzko aurreiritziak

- Askok sinesten du elebitasun mota bakarra dagoela, elebitasuna bi hizkuntza erabiltzeko gaitasuna dela.
- ...gaitasun linguistikoaren ezaguera-maila berbera izatea bi hizkuntzetan elebitasuna dela.
- ... baina elebitasun osoaz gainera, badaude beste elebitasun motak.

Elebitasun pasiboari buruz

- Elebitasun partziala edo orekagabea badago kasu askotan: hizkuntza batean bestean baino gaitasun gehiago izango dute elebidun askok.
- Oso interesgarria da “erdielebitasun ulerkorra” edo elebitasun pasiboa kontuan hartzea, soziolinguistika ikuspuntutik.
- Honela uler liteke erdielebitasun ulerkorra : hizkuntza batean hitz egitea eta ulertzea eta beste hizkuntza batean ulertzea, baina ez hitz egitea.
- Hala ere, elebitasun pasiboa mesprezatuta dago gure gaurko gizartean

Elebitasun pasiboa garrantzitsua da

- Nire ustez, erdielebitasun ulerkorra ez da nahitaez elebitasunaren porrota. Elebitasun pasiboa garrantzitsua izan liteke, eleaniztasuna sustatzeko eta bermatzeko.
- Euskal Herriaren kasuan, herritar guztiek behintzat euskaraz ulertu behar dute. Honela, euskara esparru guztietan erabil daiteke Euskal Herrian zehar.

Euskararekiko aurreiritziak

- Euskara hizkuntza zaharra, arkaikoa edo primitiboa da.
- Euskara hizkuntza zaila da erabat edo hein batean.
- Euskara batua hizkuntza artifizial asmatua da.
- Euskara elkarren artean ulertezinak diren hamaika dialekto ezberdinetan zatituta dago.

Lehenengo aurreiritzia gaur...

CESAR VIDAL, EUSKERA, EUSKERA BATÚA, VASCUENCE

Cesar Vidal y el vascuence (2007)

In Anexos para un nuevo libro negro del euskera on Diciembre 2, 2009 at 5:15 am

☆☆☆☆☆ Rate This

«El vascuence es una lengua tan primitiva que desconoce, por ejemplo, lo que serían universales, es decir, la idea de 'árbol', que es una idea que existe en lenguas avanzadas (no como el vascuence) en el vascuence no existe. El vascuence como lengua muy primitiva tiene las hayas, 'loj pinos', 'loj chopos' pero no tienen 'árbol'. Para hablar del árbol han tenido que tomar un préstamo del castellano, que es el 'arbola'. Y en ese sentido, claro, es una lengua en la cual todavía el desarrollo de la mente humana no se da cuenta de que hay universales, vive todavía sobre la base de los particulares.»

[...]

«No decimos que no se estudie el vascuence; pensamos que el vascuence hay que estudiarlo como otras lenguas minoritarias como el 'cheroquí', el apache o el georgiano. Es decir, nos parece que son lenguas que tienen que tener cátedras de estudio, que es muy interesante los estudios filológicos que se hacen al respecto y no digamos ya que exista un diccionario que permita que esa lengua sea entendida por gente que habla lenguas con un poder de comunicación extraordinario como es el español.» [...] «Que encima no es el vascuence; es un engendro basado en el 'batua' el que se habla en las Vascongadas. La gente que son euskaldunes, que son 'euskaroparlantes' están horrorizadas desde hace décadas con eso que se habla en las vascongadas porque ni siquiera es el vascuence, es una lengua absolutamente de laboratorio, basada, además, en el dialecto vasco de Vizcaya, en el batua (sic).»

...eta iraganean

EUSKARA, EUSKERA, PIO BAROJA, VASCUENCE

Pio Baroja y el Vasceuce (1901)

In El libro negro del euskera on Diciembre 7, 2009 at 2:09 pm

☆☆☆☆☆ Rate This

Pio Baroja en el artículo “El vasceuce” del 31 de Agosto de 1901:

Es verdaderamente tremendo la intransigencia de los sabios: Unamuno observa que el vasceuce nos viene estrecho a los vascongados para expresar nuestros pensamientos, y dice: “ Como su material y tipos no se prestan a ensanche, rompámosle”. Y después añade: “Enterrémosle santamente con dignos funerales, embalsamado en ciencia; leguemos a los estudios tan interesante reliquia”.

Para un castellano, lo dicho por Unamuno es una revelación, para un éuzkaro es una blasfemia, para un vascongado inteligente es un verdad que está harto de saberla.

El vasceuce no ha sido ni es una lengua literaria o filosófica, no “nos viene ya estrecho”, ha venido estrecho a todos los vascongados que han tratado de expresar su pensamiento en él.

Si algunos han querido demostrar que el vasceuce es una lengua que puede trasformarse en un idioma literario y científico, ha sido un corto número de chiflados y un gran número de “éuskaros” carlistas con disfraz de filólogos que creen que toda la verdad del mundo está encerrada en el Astete.

El “éuzkaro” ha sido el padre del “bizcaitarra”, y el carlista el padre del “éuzkaro”.

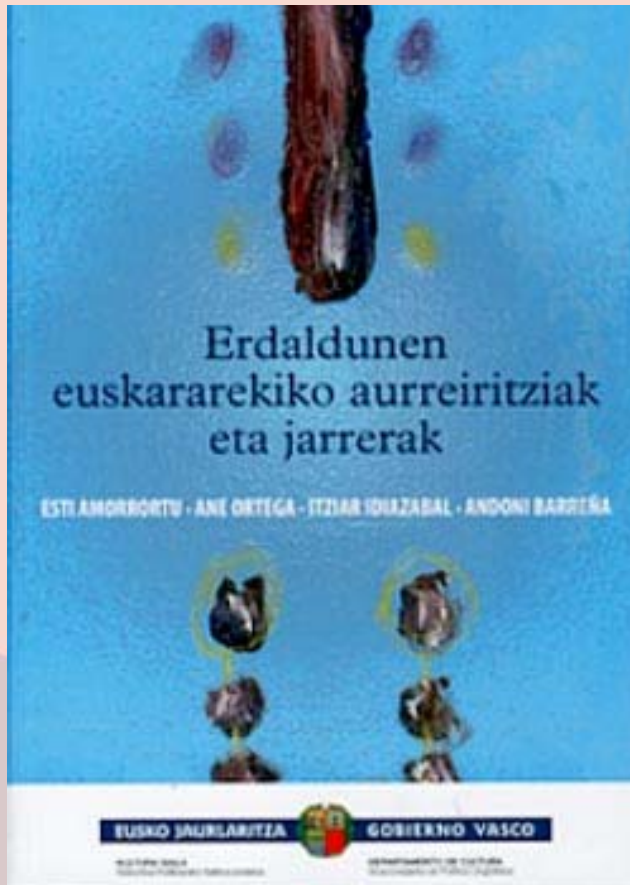

Baina, hizkuntzalariek esan dutenez...

- egungo euskara ez da hizkuntza arkaiko, zahar edo primitiboa, hizkuntza moderno, gaurko edo garaikidea baizik, XXI mendearen hasieretan mintzatzen eta ikasten den beste edozein hizkuntza bezala.
- mintzatzen diren hizkuntza guztiak dialekto edo barietate anitzetan agertzen dira, haien artean berehalako elkar-ulertzerik beti ez dagoelarik.
- Ingeles batua, gaztelania batua, aleman batua eta arabiera batua, esaterako, neurri batean hizkuntza artifizialak eta ez-naturalak dira.

Euskararekiko aurreiritziei buruzko liburu erabilgarri berria

E. AMORRORTU, A. ORTEGA, I. IDIAZABAL, A. BARREÑA

ERDALDUNEN EUSKARAREKIKO
AURREIRITZIAK ETA JARRERAK

Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia,
Vitoria-Gasteiz 2009

Heldu askok ezin diote eskatzen duen denbora eman

- “... que me hubiera gustado saber euskera pero no hay un chip que me lo pongan aquí y me lo aprenda, entonces yo no voy a saber euskera nunca.” (115)
- “O sea, son dos horas diarias para ir al euskaltegi, para no sé qué, y durante tiempo, durante mucho tiempo.” (116)
- “Aprender euskera... no puede ser que tengas que ir ocho años a un euskaltegi después de trabajar.” (117)
- “...si en vez de tener que ir a clase y sentarse ahí en la mesa y estar no sé cuantas horas y hacer los ejercicios y tal, si hubiera otra manera de hacerlo, ¿no?” (118)
- <Hizkuntza ikaskuntza ez da ikasgai arrunta>

EGA-ri buruzko iritziak

- “Yo le doy un mérito importante por ejemplo a mi padre que sabe hablar en euskera y no tiene ni idea de gramática [...] pero no tiene la titulación.” (119)
- “Pero para que el euskera siga adelante ya en un proceso de normalización y tal, no es obligatorio que todo el mundo tenga EGA.” (119)
- “Mi hija se ha presentado a EGA dos veces, no ha sacado todavía el EGA, y habla perfectamente. [...] Me gustaría saber a mí que finalidad tiene, eso me pregunto.” (120)

EGA-ri buruzko iritziak

- “Yo sé que hay que replantear el tema. Y que, por ejemplo, para saber euskera no hay que tener EGA, ¿eh? Y que tú puedes saber euskera y no tener interés en leer el periódico.” (117)
- “Porque tampoco necesito el EGA, simplemente con hablar un mínimo... Porque incluso a veces entiendes a la gente que te habla en euskera, pero tú eres incapaz de decir más que “Bai”. Aunque puedas decirlo.” (125)
- <Hizkuntza batez hitz egiteko ez da beharrezkoa titulu bat edukitzea>

Euskaraz kalean hitz egin behar da

- “La titulación, titulación está bien en ciertos momentos, pero lo que hay que fomentar es que se habla a nivel de calle y que se siga hablando a nivel de calle.” (120)
- “Hombre, si igual me voy a Segura [...] que todo el mundo se dirige a ti en euskera y no te queda más remedio más que esforzarte, porque no te van a hablar en castellano, pues igual aprendes.” (132)
- <Euskaldun giroa sortzea Euskal Herrian zehar garrantzitsua da euskararentzat>

Helduentzat oso zaila da hizkuntza berria

ikastea

- “Porque yo lo sé y lo pienso, pero luego soltarme a hablar es imposible. Y ya le digo que a mí, mi mayor ilusión sería el hablar en euskera.” (124)
- “Y a mí me ha resultado muy difícil.” (124)
- “Yo he llegado a tener pesadillas yo, presentarme a un examen, tener que hacerlos oralmente, y todas las ideas fluían, pero imposible hablar.” (124)
- <Euskara heldutan ikasteko helburua ezin da izan denentzat euskaldun oso bihurtzea, euskarara hurbildu nahi duten askorentzat helburu apalagoak ere egon daitezkeelako> (175)

Ulertzea hitz egitea baino errazagoa

da

- “Pero a la hora de ponerme a hablar totalmente... porque lo quiero hacer bien, lo tengo que pensar y puede pasar media hora hasta que yo he estructurado una frase de cuatro líneas y la puedo soltar.” (170)
- “O sea, entender entiendo perfectamente todo, si hicierais la presentación y todo en euskera yo la seguiría perfectamente, pero sería luego incapaz de empezar a hablar, y no sé exactamente muy bien por qué.” (171)
- <Elebitasun pasiboa baloratu behar dugu>:
 - “Yo hablo en euskera y él habla en castellano y entonces entendemos perfectamente lo del otro y hablamos lo que nos da la gana a cada uno.” (179)

Euskara hizkuntza zaila da

- “El euskera como lengua es difícil, es de las lenguas más difíciles. Igual porque no tiene raíces latinas, y nos basamos en el castellano.” (158)
- “Ellos mismos reconocen [los profesores] que es muy difícil y ni siquiera un profesor puede aprender euskera.” (207)
- “Pero supongo que si se ha ido restringiendo igual es por eso [...] porque hay otras lenguas que la han desbancado porque eran más fáciles de hablar.” (207)
- <Aditz morfologiaren ikuspuntutik, euskara gaztelera baino errazagoa da. Kontuan hartu behar dugu, gaztelera bostehun baino gehiago aditz irregular dauzkala>

Euskararen gramatikari buruz

- “... y la gramática yo creo que en euskera es muy difícil porque no hay una regla que siempre sea estricta.” (158)
- “Entonces queremos aprender la gramática y la gramática yo creo que en euskera es muy difícil porque no hay regla que siempre sea estricta [...] entonces tú ya te armas un lío en la cabeza, un taco.” (170)
- “Lo que no puedes cambiar es que el euskera es difícil” (161)
- <Euskara zaila delako aurreiritzia ezabatzeko ahalegin handia egin behar da. [...] Kontuan hartu behar da distantzia berbera dagoela euskaratik gaztelaniara eta euskaldunek erraz ikasten dutela gaztelania.> (162)

Euskara ez da beste hizkuntzak baino zailagoa

- “Porque dificultad no tiene más el euskera que ninguna otra lengua, tiene la misma. Hombre, tiene una dificultad mayor dependiendo del idioma del que partes.” (159)
- “Por supuesto para uno que habla castellano cualquier lengua románica es más fácil, porque su mecánica, su manera de funcionar se parece más a la suya.” (159)
- <Iritzi hauek zuzenak dira hizkuntzalaritzaren ikuspuntutik>

Euskararen ofizialtasuna

- “A mí me parece muy bien que se potencie el euskera. [...] Pero otra cosa es pretender generalizar el uso del euskera a toda la población de Euskadi.” (191)
- “Una cosa es preservar el euskera y conservarlo, y otra es extenderlo y potenciarlo.” (193)
- “Yo estoy un poco en contra del uso...o sea, de la imposición de la lengua como si fuera la única manera de mantenerla viva, ¿no?” (193).
- <Kontuan hartu behar dugu, euskara hizkuntza ofizial a dela. Ofizialtasun hau ez da madriletik datorren inposaketa, euskal herriaren erabaki demokratikoa baita.
>

Ondorioak

- Hizkuntzak ez dira irakasgai arruntak, fisika edo kimika bezala. Euskara ez da 'jakintza' gehiago bat.
- Helduentzat hizkuntza bat ikastea ez da soilik klasera joatea, azterketak egin eta gainditu eta titulu bat lortzea.
- Hizkuntza honetan bizitzea beharrezkoa da.

Ondorioak

- Euskararen kasuan, oso garrantzitsua da euskaraz gutxienez ulertzea. Euskal herriko hiritar guztiek euskaraz ulertu badute, euskara esparru guztietan eta beti erabil daiteke.
- Horregatik, oso interesgarria izango litzateke elebitasun pasiboa helduen munduan eta gutxieneko helburutzat areagotzea eta prestigiatzea.

Ondorioak

- Oso garrantzitsua da euskaraz ulertzea; horrela euskaldunek euskaraz hitz egin dezakete egoera guztietan eta honen bidez euskaldun giro iraunkorra sor daiteke.
- Euskara hizkuntza ofiziala izanez gero, euskal hiritar guztiek , euskaraz gutxienean ulertu behar dute.